

DE STOOMMACHINE

Jaargang 10, 4e EDITIE

Een nieuwsbrief met daarin informatie wat de vrijwilligers van Stichting Stoommachine Oisterwijk de afgelopen tijd bezig heeft gehouden en de komende tijd bezig gaat houden. Deze keer ook wat geschiedenis met een hulpvraag.

Hart voor uw club

Ook dit jaar heeft onze stichting zich ingeschreven voor deelname aan Hart voor uw club van de plaatselijke Rabobank. De campagne voor de leden van de Rabobank start op 3 oktober en loopt tot 17 oktober. Uiteraard waarderen wij het als u voor onze stichting stemt. In september 2018 willen we voor de derde keer de manifestatie Oisterwijk Op Stoom realiseren en daarvoor doen we een beroep op al onze sponsors maar zeker ook op u om er weer een prachtig festijn van te maken.

Terugblik Open Draaidag 2 Juli 2017

Wederom hadden we over belangstelling voor onze Open-Draaidag weer niet te klagen. De combinatie van onze puffende Stoommachine samen met het optreden van HOO bleek een goed idee te zijn. Onder leiding van orkestleider Arie Willem Schouten bracht Het Oisterwijk Orkest een vlot en afwisselend repertoire ten gehore. De twee grote deuren stonden open zodat de muzikale klanken op het hele KVL-terrein goed hoorbaar waren.

De rondleidingen, gegeven door onze vrijwilligers en de vertoningen van de filmbeelden trokken ook ruim de aandacht van het aanwezige publiek. De Open-Draaidag, met als titel "Alles heeft een ritme" en dankzij de geweldige inzet van onze vrijwilligers, mogen we omschrijven als zeer geslaagd.

De Open Draaidag op zondag 10 september komt te vervallen

Onze Stichting Stoommachine Oisterwijk wil mensen zoveel mogelijk betrekken bij het enige industriële erfgoed uit onze gemeente, de oude elektriciteitscentrale met haar Carels stoommachine. Zeker nu op zondag 10 september de deuren opengaan voor de jaarlijkse Monumentendag, waar met name in Oisterwijk veel aandacht aan wordt besteed, is dit een ideale gelegenheid om ook de deuren van de machinekamer open te zetten.

In juli werden we geconfronteerd met een asbest onderzoek, waarbij werd vastgesteld, dat er asbest is aangetroffen in het souterrain onder bij het leidingwerk van de stoommachine en verpakt in delen van de stoommachine zelf. Al in 2011 is dit vermeld in een rapport van de gemeente Oisterwijk. Volgens de kennis van die tijd gaf dit geen gevaar voor de volksgezondheid. Volgens de huidige inzichten in asbestverwerking, wij hoeven de pers niet te citeren, is er een ander perspectief. De provincie geeft aan: het asbest moet gesaneerd worden en er is een advies om het souterrain niet te betreden. Natuurlijk voldoen wij aan dit advies, veiligheid van mensen staat voorop.

Deze sluiting, gedurende langere maanden, trekt een grote wissel op onze vrijwilligers, amices en andere betrokkenen. De vooruitgang in kleinere en grote stappen stukt nu. Toch gaan we deze tijd gebruiken om, na de opening, versneld door te gaan met alle lopende

projecten. We hopen dat we daardoor alle betrokkenen volledig, "OP STOOM" kunnen houden.

Door deze beslissing van de provincie is de voortgang van ons restauratie-proces ernstig belemmerd. Zeker in het licht van de komende manifestatie: "Oisterwijk Op Stoom 2018", waarbij het streven is om de machine voor de eerste keer op stoom te kunnen laten draaien.

Tijdens een Open Draaidag wordt de stoommachine op perslucht aangedreven maar dat is in september niet mogelijk vanwege het 'slot' op het souterrain. Dus moeten we deze keer helaas de geplande Open Draaidag voorbij laten gaan. Het is niet anders. De volgende Open Draaidag staat gepland in de maand december, waar we dan met volle inzet er weer een mooie dag van maken.

Werkgroep Open Draaidagen

Particulier initiatief

Een Open Monumentendag kan tot iets unieks leiden. Dat bleek in Oisterwijk. Het plaatselijke comité van de Open Monumentendag stelde in 2006 de vervallen voormalige lederfabriek "De Koninklijke Verenigde Lederfabriek" (KVL) open voor publiek en daarmee ook de met stoom aangedreven oude elektriciteitscentrale op het complex, die tijdens het interbellum de fabriek van stroom voorzag.

Na het faillissement van de fabriek bleek de poort weliswaar voor iedereen gesloten, maar dat weerhield het inbrekersgilde er niet van om de meeste vitale onderdelen te verduisteren en de oude stoommachine uit 1924 volledig te ontmantelen zodat er alleen een karkas over bleef.

Bezoekers van die Open Monumentendag zagen met lede ogen de afbraak en vormden, met toestemming van de nieuwe eigenaar, een werkgroep om de oude elektriciteitscentrale te behoeden voor verder verval. Ze maakten plannen om de unieke Belgische stoommachine van fabrikant Carels uit Gent te consolideren en mogelijk te restaureren. De rest is geschiedenis. De in mei 2010 opgerichte Stichting Stoommachine Oisterwijk is "alive and kicking". Met een bestand van zo'n dertig vrijwilligers timmert de stichting al zeven jaren flink aan de weg om vaste voet te krijgen in de machinekamer van de voormalige leerfabriek. En dat is geen sinecure. Het bestuur is al geruime tijd bezig om nu niet de stoommachine, maar de Stichting zelf te 'consolideren'. Enige vorm van eigendom is absoluut een voorwaarde om een gemotiveerde groep van vrijwilligers voor de komende jaren te behouden.

Je zou denken dat de overheid zich tot het uiterste inzet om dit particulier initiatief voor industriële erfgoed te ondersteunen, maar daar mag zeker nog wel een aardig tandje bij. In mijn beleving zijn er twee opties; een top down proces waarbij de overheid alle deuren opent om de nodige budgetten te alloceren (bijv. Het Rijksmuseum), of een bottom-up proces waarbij particulier initiatief probeert om projecten van de grond te tillen en daarbij nauwelijks of moeizaam de overheid aan haar zijde vindt. De relatie is in het algemeen goed, maar je mag van een overheid zeker een meer proactieve houding verwachten. Niet alleen om industrieel erfgoed veilig te stellen, maar ook voor haar hoeders, de vrijwilligers, die hier veel manuren in steken. Hoe lastig dit in ons land ook moge zijn, in België is er een Don Quichot met een paar Sancho Panzassen, die met de moed der wanhoop hun eigen industrieel erfgoed proberen veilig te stellen.

België kent geen rijksorgaan, geen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zoals wij die hier in Nederland hebben. Het laatste voorbeeld stond onlangs in het periodiek van de VVIA, de Vereniging Voor Industriële Archeologie. In 1981 werd door een sloopbedrijf in Turnhout een Carels stoommachine aangeboden. "Snel anders gaat ie naar de sloop" was de boodschap. Met een geleende vrachtwagen werd de kolos naar Houthalen getransporteerd en na vele omzwervingen in de krochten van een Beringse Mijn opgeslagen.

Je zou zeggen dat men in Gent wakker werd en daar in de voormalige fabrieken van Carels (een gelijkwaardig renovatieproject onder de naam Dok-Noord zoals dat in Oisterwijk bij de KVL), wel een plaatsje zou hebben gevonden om deze Gentse stoommachine te behouden en prominent ergens op hun complex te plaatsen. Onze Belgische collega's kunnen het prachtig verwoorden met een verzoek om deze compound stoommachine met alle hulp te valoriseren. Mocht u hen wel een oplossing kunnen bieden, mail ons en wij brengen uw boodschap over: secretariaat@destoommachine.nl

Er is dus nog veel werk te verzetten om overheid en particulier initiatief dichterbij elkaar te brengen. We kijken uit naar 2018, het Europees jaar van Cultureel Erfgoed. Mogelijk biedt dit uitkomst.

Jan van leest
Secretaris

De Directiewagen

In de BHIC-kentekenarchief treffen we een afbeelding aan van de directie-wagen van oud-directeur C. (Chris) van der Aa met het kenteken N6245 uit 1922. De wagen heeft forse schade opgelopen aan de bijrijderskant. Bij de foto zetten we een aantal vraagtekens. Als merk bij het kenteken wordt opgegeven een Graham Paige model 610, maar die auto kwam pas in 1928 van de band. Het pand aan de achterzijde van de auto is mogelijk de garage, die inmiddels is afgebroken. Maar die garage lag naast wat nu de Lakfabriek wordt genoemd. Ook de schoorsteen tegen het ketelhuis komt niet overeen met de realiteit. De schoorsteen staat namelijk aan de andere zijde van het gebouw en dan nog een stuk daarvan verwijderd. Eerst dacht ik nog aan een foto in spiegelbeeld, maar die Graham Paige is nooit geleverd met rechts stuur. De lichtkoepels op het gebouw stroken niet met die van het ketelhuis. Het lijkt eerder op de oude Lakfabriek. Kortom nogal wat vraagtekens, die mogelijk door u kunnen worden opgelost. Reacties: secretariaat@destoommachine.nl

Onlangs kregen we op het KVL-terrein bezoek van een Auburn 8-88 uit 1928, waarvan de eigenaar een blik wilde werpen op onze oude Carels stoommachine van 1924. Die Auburn is zowat identiek aan toenmalige directiewagen van het bedrijf. Het leek erop, dat de Phoenix uit de as is herrezen en dat de oude directie poolhoogte kwam nemen van de metamorfose van hun oude fabriek. Een plaatje dat ik u niet wil onthouden.

Jan van Leest

Gezocht vrijwilligers

Voor ons vrijwilligerslegioen blijven wij voortdurend op zoek naar nieuwe aanwas. In principe is iedere hulp welkom, zowel vrijwilligers die de handen letterlijk uit de mouwen willen steken als vrijwilligers die meer voldoening hebben bij andersoortig werk.

Wilt u zich aanmelden als vrijwilliger?

Mail: info@destoommachine.nl

Afmelden voor deze nieuwsbrief?

Mail: info@destoommachine.nl

Kijk ook eens op onze website:

www.destoommachine.nl

Volg ons op twitter:

[@destoommachine](https://twitter.com/destoommachine)

Vind ons leuk op Facebook:

www.facebook.com/Stoommachine

AGENDA 2017

17 december (zondag) **open dag** stoommachine van 11:00 tot 16:00